

17.08x16.44	1	עמוד 11	הארץ - כותרת	06/06/2021	77546524-0
ח? נשים בישראל בשנות המדינה הראשונות - מאת שרון גב - 25910					

תהיו רחל כהן־כגן

האישה השנייה שחתמה על מגילת העצמאות לא מוכרת כמו גולדה, אך באמת פעלה למען נשים שרון גבע / עמוד 11

תהיו רחל כהן־כגן

שרון גבע

נת סרגוסטי צודקת. התרפקות על כהונתה של אשה בתור ראש ממשלה בישראל מרחיבה את הלב, אך זורה חול בעיניים ("הארץ", 31.5). דרושה מאסה קריטית של נשים בעמדות בכירות, ולשם כך דרוש שינוי בסדרי העדיפויות. כדי שזה יקרה, כדאי לשאת עיניים לאשה אחרת, רחל כהן־כגן, ולהקשיב למה שהיא אמרה.

יחד עם גולדה מאיר, היתה רחל כהן־כגן אחת משתי הנשים שחתמו על הכרזת העצמאות (מקרב 37 חותמים). היא נולדה ב-1888 באודסה, בה סיימה את לימודיה הגבוהים והתמחתה במתמטיקה. ב-1919 הגיעה לארץ. היא עבדה כגזברית וכמזכירת כבוד של "הסתדרות נשים עבריות", היתה נציגת הרשימה של הסתדרות נשים עבריות וארגון נשים לשינוי זכויות בוועד הקהילה בחיפה, ועמדה בראש המחלקה הסוציאלית בו. לימים היא היתה חברת כנסת (סיעת נשים יוצני, המפלגה הליברלית). היא אינה דמות ידועה כמו גולדה מאיר. היא מעולם לא תפסה את שדות הפעילות המסורתיים של נשים כחיסרון או כמקפצה, אלא חתרה להעלות את קרנם במערכת הפוליטית. זה היה מאבק כמעט אבוד מראש.

לקראת הבחירות לאסיפה המכוננת עמדה כהן־כגן בראש רשימת "נשים יוצני". זו היתה

הפעם היחידה שבה ארגוני נשים רצו לכנסת. בדצמבר 1948 היא התראיינה ל"הארץ". העיתונאית שולמית לב ארי שאלה אותה איך היא מרגישה כאשה יחידה בפרלמנט של ישראל, מתוך הנחה שהיא "בודדה במלחמתה". כהן־כגן סיפרה שהגברים רואים בה אשה ולא פרסונה נבחרת ציבור, ולכן סביבת העבודה שלה לא נעימה ואף קשה, ודאי כשאת לבדך.

האשה השנייה שחתמה על מגילת העצמאות אינה מוכרת כמו גולדה מאיר, אך היא זו שבאמת פעלה לקידום נשים

שתיהן לא שכחו את מאיר, אך ידעו שמדובר על סיפור אחר. בשונה ממאיר, כהן־כגן צמחה ופעלה בארגוני נשים. בשלהי תקופת היישוב כשגולדה מאיר שימשה ראש המחלקה המדינית של הסוכנות, כהן־כגן עמדה בראש המחלקה הסוציאלית בוועד הלאומי.

הביקורת היתה בין השורות, באותו ראיון. כשכהן־כגן דיברה על התנהלותה של נבחרת ציבור באשר היא: "האשה צריכה להישאר אשה, ואל לה לחשוב שהיא עולה בחשיבותה תה אם היא מטשטשת את הגבולות שבין ציר לציף, בין העלאת בעיות 'שלה' ו'לא שלה';

אשה באשר היא אשה, על כל תכונותיה וסגולותיה, היא שצריכה וחיבת להופיע כפרלמנטים ובחיים המדיניים שלנו, ולא מין יצור המכטל את עצמו ואת עצמיותו ומשתדל להקשט בנוצות זרות". בקיצור, אל תהיו גולדה. כמי שצמחה ופעלה בארגוני נשים, שביסוד פועלם חברה ורווחה, כהן־כגן קראה לא רק להגדלת ייצוג הנשים בכנסת, אלא להעצמה של מה שהיא כינתה "נקודת הראות הנשית", לפיה חברה ורווחה ימוקמו גבוה בסדר העדיפויות.

גולדה מאיר היא מודל, כי בעצם עמידתה בראש הממשלה היא הוכיחה שהדבר אפשרי. אך כדי לחולל שינוי מגדרי בתפקידי מפתח בישראל — שנחיצותו מתבהרת גם עכשיו, כפי שכתב אורי משגב ("הארץ", 27.5) — דרוש מודל אחר. כל עוד לא יהיו בראש סדר העדיפויות עינינו פנים ורווחה תוך קידום מיעוטים, נשים ואחרים, כל עוד נתפעם ממינוי של חברת כנסת לתפקיד יו"ר ועדת חוץ וביטחון בלי לבדוק כמה נשים בכלל יש בה (לפי אתר הכנסת, אשה אחת ו-14 גברים), כל עוד נקרא לאשה לכהן כנשיאה תוך התעלמות מכחיסון הכניסה שלה לציבוריות הישראלית — אנחנו נישאר באותו המקום.

ספרה של ד"ר גבע, "האשה מה אומרת? נשים בישראל בשנות המדינה הראשונות", ראה אור בהוצאת מאגנס